

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٠٥٠٤٨

دانشگاه پیام نور
دانشکده علوم انسانی

گروه زبان شناسی و زبان انگلیسی

بیان نام بهار ریاضت درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش زبان فارسی

عنوان پایان نامه:

بررسی مشکلات خط فارسی در نوشتن املاء در دانش آموزان دغدغه فارسی زبان

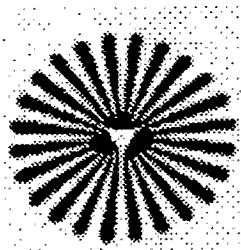
دوره ابتدائی «اول تا پنجم» ناصیه نیک آموزش و پرورش شهرستان کمرج

مؤلف: محصوره بخشی

استاد راهنما: دکتر علی درزی

سال است: زمستان ۱۵

دانشگاه پیام نور - کتابخانه مرکزی	
بخش نشریات	
شماره ثبت	PIR
شماره مدرک	۶۹۵
شماره رکورد	۸۶،۲،۲۲

دانشگاه پیام نور

تصویب نامه

پایان نامه تحت عنوان

بررسی مشکلات خط فارسی در نوشتن املاء در دانش آموزان دختر فارسی زبان
دوره ابتدایی (اول تا پنجم) شهرستان کرج

نمره: $\frac{۱۸}{۵}$ درجه: عالی
همچنین و نهم

تاریخ دفاع ۱۳۸۵/۱۱/۲۴

اعضای هیات داوران

نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبه علمی	امضاء
۱- جناب آقای دکتر علی درزی	استاد راهنما	رئیس	
۲- جناب خانم دکتر بلقیس روشن	استاد مشاور	استاد	
۳- جناب آقای دکتر بهمن زندی	استاد داور	استاد	
۴- جناب آقای دکتر بلقیس روشن خانم	نماینده گروه	استاد	

۱۳۸۵ / ۱۱ / ۲۴

تقدیر و تشکر

حمد سپاس خدای را که بر این بنده منت نهاد تا ذره های از علم بیکران کره خاکی را فراگیرم. هر چند فراگیری هر علم نیاز به فراگیرنده توانا دارد لیکن الطاف الهی و حمایتها و راهنمائیهای اساتید معظم سبب شد، این مرحله از زندگی را با موفقیت سپری نمایم. به همین جهت وظیفه خود می دانم که از مساعدتها و راهنمائیهای استاد گرانقدر جناب آقای دکتر علی درزی تشکر نمایم. ایشان با کمک بیدریغ خویش راهی را که بر من صعب و دشوار می نمود، آسان نمودند.

همچنین از مساعدتهای خانم دکتر بلقیس روشن، استاد فرزانه و دلسوز که با ارائه نظرات ارزنده خود اینجانب را مرهون لطف خود ساخته اند صمیمانه و خالصانه سپاسگزاری مینمایم. در آخر از کلیه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این رساله مرا یاری نموده اند در حد کمال تشکر و قدردانی می نمایم.

تقدیم

به پدر و مادر عزیزم

به خواهران و برادرانم

به آموزگاران ، دبیران و استادان بزرگوارم

چکیده :

یکی از ویژگیهای آشکار فکر انسان رابطه آن با زبان است. پدیده زبان در جوامع انسانی معمولاً به دو صورت گفتاری (صحبت کردن و گوش دادن) و نوشتاری (خواندن و نوشتن) در امر ارتباط و ارسال یا دریافت پیام به کار گرفته میشود. این چهار رکن زبان را مهارتهای زبانی می نامیم .

نوشتن یکی از عالیترین اشکال ارتباط است که در سلسله مراتب توانایی های زبانی بعد از سایر مهارتهای دیگر زبانی فرا گرفته میشود . نوشتن یک عمل آگاهانه و یکی از پیچیده ترین اعمالی است که باید بر کسب آن نائل آید.

دانش آموزان در عمل نوشتن با چند مهارت بسیار شخصی از جمله توانایی نگهداری موضوع در ذهن ، تنظیم موضوع به صورت کلمه ها، ترسیم شکل هر حرف و کلمه ، بکار گیری صحیح ابزار نوشتن ، حافظه دیداری و حرکتی کافی سروکار دارد . [۱۸ : ۱۹۹۱]

نوشتن کودکان منعکس کننده : ۱- سازماندهی ۲- ذخیره سازی ۳- یادآوری کلماتی است که آنها را میتوانند بخوانند. [همان : ۱۹۹۱]

از اهداف آموزش ابتدایی این است که دانش آموزان ، شکل صحیح حروف را بیاموزند ، آنها را به خاطر بسپارند هنگام خواندن از آنها به عنوان نماینده آوای زبان استفاده کنند و هنگام نوشتن از آنها برای ساختن واحدهای بزرگتر یعنی کلمه سود ببرند. افراد از کنار هم قرار دادن کلمات جملات با معنا میسازند تا بتوانند ارتباط خوبی بین افراد جامعه برقرار کنند.

با بکارگیری عناصر محدود زبانی مثلاً ۳۲ حرف الفبای فارسی میتوانیم تعداد بیشماری پیام شفاهی یا مکتوب ارائه و یا دریافت نماییم .

الفبای فارسی از نظر شکل و ارتباط آن با صدا دارای مشخصات زیر است :

۱- حروفی که هر کدام فقط نماینده یک واحد واجی هستند . مثلاً ب-پ-ج

۲- حروفی که صدای یکسانی دارند . مثلاً (ذ=ز=ظ=ض)

۳- حروفی که بر عکس دسته دوم هر یک از آنها در مقابل چند صدا قرار میگیرند . (یک علامت در مقابل چند صدا) مثلاً حرف ه ، در کلمات : خانه ، کوه

با توجه به ویژگیهای منحصر به فرد خط فارسی ، سوالی که میتوان در این پژوهش بیان کرد این است که : آیا نظام خط فارسی بر املاء نویسی دانش آموزان تاثیر دارد ؟

یکی از مشکلات عمده دانش آموزان که در خواندن و نوشتن ، بویژه درس املاء، با آن روبرو هستند و نقش اساسی در افت تحصیلی آنها دارد ، معایب خط فارسی است که میتوان آنها را چنین بر شمرد:

۱- برخی آوای زبانی دارای بیش از یک نشانه خطی هستند . مثلاً: /s/ (س-ث-ص).

۲- برخی نشانه های خطی برای نمایش بیش از یک آوا به کار میروند .

و نمودارهایی تنظیم گردید و از روشهای آماری، آزمون t-test، ضریب همبستگی پیرسون، توزیع فراوانی، برای بررسی اغلاط املائی استفاده شد.

نتایج بدست آمده از این پژوهش به شرح ذیل میباشد:

- ۱- هر چه پایه های تحصیلی بالاتر میروند از تعداد غلطهای املائی دانش آموزان کاسته میشود.
- ۲- هر چه تعداد اشکال حروف هم صدا بیشتر باشد بر احتمال خطای املائی افزوده میشود. مثلاً: /z/، /z، ذ، ض، ظ) چهار برابر بیشتر از /s/ (ث، س، ص) و /ʔ/ (الف، ع، همزه) و همچنین در حروف هم صدا /ʔ/ و /s/ سه برابر بیشتر از /t/ (ت، ط) و /q/ (ق، غ) و /h/ (ح، ه) احتمال خطای املائی وجود دارد.
- ۳- معمولاً دانش آموزان در بکار بردن حروف عربی دچار خطای املائی میشوند.
- ۴- بیشترین خطای املائی دانش آموزان در زمینه جدا نویسی است، یعنی جدا نویسی کلمه بجای سرهم نویسی.
- ۵- برخی از دانش آموزان در نوشتن کلماتی که دارای تعدد نقطه و دندانه هستند، دچار اشتباه میشوند.
- ۶- تعدادی از دانش آموزان در هنگام املاء نویسی بجای تنوین، حرف ن، را جایگزین میکنند. و در کلماتی که بعضی از حروف آنها نیاز به تشدید دارد، تشدید را نمی نویسند و یا جابجا می نویسند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : طرح تحقیق

۱	۱-۱- مقدمه
۱	۱-۲- بیان مسئله
۳	۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش
۴	۱-۴- فرضیه پژوهش
۴	۱-۵- روش انجام پژوهش
۵	۱-۵-۱- جامعه آماری و محدوده پژوهش
۵	۱-۵-۲- نمونه آماری و روش گزینش آن
۵	۱-۵-۳- روش جمع آوری اطلاعات
۶	۱-۵-۴- روش آماری پژوهش
۹	۱-۶- محدودیتها
۹	۱-۷- مفاهیم کلیدی
	۱-۸- خلاصه

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

۸	۲-۱- مقدمه
۹	۲-۲- زبان
۱۰	۲-۳- مهارتهای زبانی
۱۱	۲-۳-۱- گوش دادن
۱۱	۲-۳-۲- صحبت کردن
۱۲	۲-۳-۳- مهارتهای اساسی کاربرد گفتار
۱۲	۲-۳-۴- مهارت خواندن
۱۳	۲-۳-۵- نوشتن

۱۳	۲-۴- در هم تنیدگی مهارتهای زبان
۱۵	۲-۵- ویژگی های نظام نوشتاری زبان فارسی
۱۶	۲-۶- نامگذاری صامتها و مصوتها
۱۶	۲-۶-۱- نامگذاری صامتها
۱۷	۲-۶-۲- نامگذاری مصوتها
۱۸	۲-۷- قواعد رسم الخط زبان نوشتاری فارسی
۱۹	۲-۸- اشکالات موجود در نظام نوشتاری فارسی
۲۰	۲-۹- فرایند نوشتن
۲۲	۲-۱۰- تجزیه و تحلیل عصب شناسی فرایند نوشتن
۲۳	۲-۱۱- املاء نویسی
۲۶	۲-۱۲- چگونگی رفع ابهام واژه ها در املاء نویسی
۲۷	۲-۱۳- شیوه ها و فنون یاد دهی - یادگیری
۲۹	۲-۱۳-۱- روش حفظ و تکرار
۲۹	۲-۱۳-۲- روش نمایشی
۳۰	۲-۱۳-۳- یادگیری در حد تسلط
۳۱	۲-۱۳-۴- شیوه های بازیهای آموزشی
۳۱	۲-۱۳-۵- روش پیشنهادی زندی برای آموزش املاء
۳۳	۲-۱۴- راهبردهای شناختی و فراشناختی
۳۳	۲-۱۴-۱- شناخت
۳۴	۲-۱۴-۲- فراشناخت
۳۵	۲-۱۴-۳- راهبردهای شناختی
۳۵	۲-۱۴-۳-۱- تکرار و مرور
۳۵	۲-۱۴-۳-۲- بسط یا گسترش معنای
۳۶	۲-۱۴-۳-۳- سازماندهی
۳۶	۲-۱۴-۴- راهبردهای فراشناختی
۳۷	۲-۱۵- انتخاب شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در درس املاء
۳۸	۲-۱۵-۱- مفاهیم ارزشیابی
۳۸	۲-۱۵-۱-۱- اندازه گیری
۳۸	۲-۱۵-۱-۲- آزمون
۳۹	۲-۱۵-۱-۳- سنجش

۳۹	۲-۱۵-۲- ارزشیابی
۳۹	۲-۱۵-۳- انواع ارزشیابی آموزشی
۴۰	۲-۱۵-۳-۱- سنجش آغازین
۴۰	۲-۱۵-۳-۲- ارزشیابی تکوینی
۴۱	۲-۱۵-۳-۳- ارزشیابی تشخیصی
۴۱	۲-۱۵-۳-۴- ارزشیابی تراکمی
۴۱	۲-۱۶- پیشینه تحقیق
۴۱	۲-۱۶-۱- پژوهشهای انجام شده در ایران
۴۳	۲-۱۶-۲- پژوهشهای انجام شده در خارج از ایران
۴۴	۲-۱۷- خلاصه

فصل سوم : روش اجرای تحقیق

۴۵	۳-۱- مقدمه
۴۵	۳-۲- روش انجام تحقیق
۴۵	۳-۳- جامعه آماری
۴۶	۳-۴- نمونه گیری و روش گزینش آن
۴۸	۳-۵- ابزار جمع آوری اطلاعات
۴۸	۳-۶- روشهای آماری
۴۹	۳-۷- خلاصه

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

۵۰	۴-۱- مقدمه
۵۱	۴-۲- تجزیه و تحلیل داده ها
۵۵	۴-۳- بررسی اشتباهات نوشتن
۶۲	۴-۴- خلاصه

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۶۳	۵-۱- خلاصه تحقیق
۶۳	۵-۲- نتایج
۶۹	۵-۳- پیشنهادات
۷۰	منابع فارسی
۷۱	منابع انگلیسی

پیوست :

۷۲	نمونه املاء کلاس اول
۷۳	نمونه املاء کلاس دوم
۷۴	نمونه املاء کلاس سوم
۷۵	نمونه املاء کلاس چهارم
۷۶	نمونه املاء کلاس پنجم
۷۷	مجموعه لغات
۷۸	واژه نامه فارسی - انگلیسی
۸۰	واژه نامه انگلیسی - فارسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۵	جدول ۲-۱- میزان استفاده از مهارت‌های زبان در بین افراد با سواد و بی سواد
۴۶	جدول ۳-۱- نام آموزشگاه و آمار دانش آموزان هر پایه
۵۲	جدول ۴-۲-۱- مقایسه شاخص‌های آماری غلط‌های املائی هر پایه
۵۲	جدول ۴-۲-۲- مقایسه ضریب همبستگی پیرسون در بین پایه‌های تحصیلی
۵۴	جدول ۴-۲-۳- آزمون t-test
۵۵	جدول ۴-۳-۱- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه واج /z/
۵۶	جدول ۴-۳-۲- توزیع فراوانی و درصد فراوانی اشتباه واج /s/
۵۷	جدول ۴-۳-۳- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه واج /ʔ/
۵۸	جدول ۴-۳-۴- فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه واج /t/
۵۹	جدول ۴-۳-۵- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه واج /h/
۶۰	جدول ۴-۳-۶- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه واج /q/
۶۱	جدول ۴-۳-۷- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد دیگر غلط‌های املائی
۶۲	جدول ۴-۳-۸- توزیع فراوانی و درصد فراوانی موارد اشتباه جد نویسی به

جای سرهم نویسی و بالعکس

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۴	نمودار ۲-۱- فرایند در هم تنیدگی مهارت‌های زبانی
۱۴	نمودار ۲-۲- الگوی ارتباطی چهار مهارت زبانی
۲۱	نمودار ۲-۳- فرایند نوشتن در مغز
۵۱	نمودار ۴-۱- فراوانی غلط‌های املائی دانش آموزان در هر پایه

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱- مقدمه

زبان یک پدیده انتزاعی و در نتیجه ذهنی است. هر شخص میتواند از این توانش ذهنی خود استفاده کند و با حرکت از ساخت انتزاعی به عالم واقعیت، از زبان خود به صورت «کنش گفتاری»، (گفتن و شنیدن) یا به صورت «کنش نوشتاری»، (نوشتن و خواندن) در امور ارتباط و انتقال یا دریافت پیام سود ببرد. [۶: ۷] زبان بشر بر خلاف دیگر نظامهای ارتباطی دارای ویژگیهای منحصر به فرد است. با بکارگیری عناصر محدود زبانی مثلاً واجها یا حروف الفبا میتوانیم تعدادی بیشماری پیام شفاهی یا مکتوب ارائه و یا دریافت نماییم که هر دسته ممکن است در موقعیت های مختلف زمانی، مکانی در روابط اجتماعی بکار روند. شکل نوشتاری زبان عالیترین و پیچیده ترین شکل ارتباط است. در سلسله مراتب مهارتهای زبانی، نوشتن آخرین مرحله ای است که فراگرفته میشود. گوش دادن، صحبت کردن و خواندن در واقع پیش نیازی برای نوشتن محسوب میشوند.

مهارتهای دیگری نیز در عمل نوشتن لازم است. توانایی نگهداری کلمات در ذهن و تبدیل آنها در الگوهای نحوی مناسب، طراحی شکل صحیح ترسیمی هر یک از حروف و کلمات در ذهن، بکارگیری مطلوب ابزار نوشتاری در ترسیم شکل حروف و یگانه سازی روابط پیچیده چشم و دست، همه از ضروریات عمل نوشتن است. یک دیدگاه مشترک درباره نوشتن، این است که نوشتن برقراری ارتباط و انتقال اطلاعات و عقاید از طریق نظامی از نشانه های مکتوب است. [۱۸: ۱۹۹۱] در واقع امر نوشتن یک آفرینش و خلاقیت تام است که در یک طرف آن خلق افکار و اندیشه ها و طرف دیگر خلق و نظم بخشی این اندیشه ها در قالبهای زبانی مورد نظر قرار دارد. [۶: ۱۴۶]

۱-۲- بیان مسئله

اگر زبان را دارای دو جنبه گفتاری و نوشتاری بدانیم خط مربوط به جنبه نوشتاری زبان است. معمولاً خط را مهمتر از زبان گفتاری میدانند. زیرا از طرفی نوشتار سنجیده تر از گفتار است. بعبارتی در هنگام نوشتن امکان تفکر، سنجش و تجدید نظر وجود دارد، و از طرف دیگر آثار معتبر ادبی و مذهبی و میراث فرهنگی از طریق نوشتاری در دسترس جامعه قرار میگیرد. [۶: ۶۲] پس میتوان گفت زبان نوشتاری در حقیقت دو نقش عمده دارد: اولاً: ابزاری برای ارتباط بین افراد یک جامعه میباشد.

ثانیاً: تکیه گاهی برای فرهنگ جامعه است.

بطوریکه میدانیم نوشتن و املاء نویسی مستلزم خرده مهارتهای بسیاری است. شخص باید قبل از هر چیز قادر به خواندن کلمات، روابط بین حروف و آواهایشان و تجزیه کلمات مهارت کامل داشته باشد. بایستی قادر به دست زدن تعمیمهای صوتی مطلوب و همچنین قادر به تجسم شکل و ظاهر کلمه باشد و بالاخره نیاز به نرمش حرکتی و یا آسان نویسی دارد. دشواریهای املاء نویسی، ممکن است بعلت نقص یکی از خرده مهارتهای فوق و یا ترکیبی از آنها باشد. [۱۶: ۱۹۹۳]

از آنجایی که مشکلات در زمینه نوشتن و بخصوص املاء از ابتدای ورود به مدرسه در سایر فعالیتهای آموزشی کودک تأثیر منفی میگذارد و موقعیت شغلی و اجتماعی او را به خطر می اندازد. لذا، لزوم انجام تحقیقی برای طبقه بندی غلطها املائی در دوره ابتدایی ضروری بنظر میرسد.

به عقیده نگارنده گروهی از دانش آموزان از نظر ذهنی و جسمی ناتوانی دارند و بدلیل ناهنجاری های عصبی و یا ضایعات مغزی، دچار نارسائی در یادگیری نیز هستند. گروه دیگری از دانش آموزان که از نظر هوشی متوسط و یا بالاتر از متوسط هستند و همچنین در حواس پنجگانه مشکل ندارند، رفتار و کردار مناسب دارند و از یادگیری نسبتاً خوبی برخوردارند. با این وجود، در نوشتن املاء دچار مشکلات فراوانی از جمله حذف، جایگزینی، وارونه نویسی، قرینه نویسی و غیره میباشند.

اما گروه سوم دانش آموزانی هستند که هیچ کدام از اختلالات راکه در قسمت بالا ذکر شده ندارند ولی در موقع نوشتن املاء دچار مشکل میشوند. سئوالی که میتوان در این قسمت بیان کرد این است که: آیا نظام خط فارسی بر املاء نویسی دانش آموزان تأثیر دارد؟

یکی از مشکلات عمده املاء نویسی دانش آموزان که از دیدگاه زبانشناسی مورد بررسی قرار میگیرد، مشکلات خط فارسی است.

معایب این خط را میتوان چنین بر شمرد:

- ۱- برخی آواهای زبانی دارای بیش از یک نشانه خطی هستند. مثلاً: (ز - ذ - ض - ظ)
- ۲- برخی نشانه های خطی برای نمایش بیش از یک آوا بکار میروند.
- مثلاً: "ی" در کلمه ها، یاور (yâvar)، میز (miz)، دی (dey)، موسی (musâ)
- ۳- در بیشتر موارد آواهای زبانی فاقد نشانه حرفی هستند. مثلاً: - ، - ، - (پَر . پُر)
- ۴- برخی نشانه های حرفی، بازای آوایی ندارند. مثلاً: (خویش)
- ۵- وجود دندانه ها و نقطه های متعدد در بعضی از کلمات.

۶- قطع و وصل حروف در وسط کلمات .

۷- وجود تنوین و تشدید .

گفتن املاء به صورت لغات جدا از یکدیگر بر خلاف یادگیری است . زیرا اولاً یاد گرفتن لغت بدون دانستن موارد کاربردی آنها در جمله ارزشی ندارد . ثانیاً چون ارتباط معنایی بین لغات فرا گرفته نمیشود ، دانش آموزان در بخاطر سپاری و همچنین یادآوری آنها در هنگام نوشتن دچار مشکل میشوند . به خصوص لغاتی را که از نظر آوایی دارای تلفظ یکسان ولی از نظر نوشتاری و معنایی با هم تفاوت دارند براحتی نمیتوان به دانش آموزان آموزش داد و همچنین از آنها نمیتوان توقع داشت که شکل صحیح این لغات را بنویسند . لغاتی مانند : " صفر / سفر " ، " ثنا / سنا "

آموزگاران در دوره پیش دبستانی و دبستانی برای آموزش املاء و آشنا کردن دانش آموزان با حروف الفبا و همچنین ویژگیهای خط فارسی از روشهای مختلفی برای تدریس استفاده میکنند . از جمله میتوان ، روش حفظ و تکرار ، روش نمایشی بازیهای آموزشی ، یادگیری در حد تسلط و همچنین روشی که دکتر زندی (در کتاب روش تدریس زبان فارسی در دوره دبستان) ابداع کرده است را نام برد .

دانش آموزان بعد از تدریس با کمک فرآیند شناخت و فراشناخت به ذخیره کردن حرفها و کلمات در حافظه دراز مدت خود می پردازد و در هنگام نوشتن این اطلاعات را از حافظه فرا میخواند .

بنابراین میتوان گفت چون املاء نویسی فعالیتی انتزاعی است معلم در حین گفتن دیکته اگر از واژه های هم آوا استفاده کند ، دانش آموزان دچار سردرگمی میشوند و نمیتوانند کلمه مناسب را میان کلمات هم آوای خود تشخیص دهند و ممکن است در هنگام نوشتن کلمه دچار خطا شوند . برای رفع این مشکل باید ابهام را در بافت زبانی و بافت موقعیتی در قالب جمله های معنی دار برطرف کرد .

به عقیده نگارنده هر گاه در املاء نویسی ، بتوان با استفاده از ساخت هجا و یا الگوی تکیه بر روی هجا و آهنگ خاص کلمه مورد نظر را از سایر کلمات هم آوا متمایز ساخت ، قریب نود درصد از موارد مشکلات فراگیری املاء ، حل و تسهیل خواهد شد .

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

همانطور که میدانیم نوشتن آخرین مرحله از مهارتهای زبانی میباشد که نیاز به آموزشهای خاص دارد . نظام خط فارسی دارای ویژگیهای منحصر به فردی است که باید آنها را به دانش آموزان آموخت تا آنها

بتوانند در هنگام نوشتن متن بدون غلطی را ارائه دهند. املاء صحیح کلمات از آن جهت دارای اهمیت است که نوشته را خواندنی تر و نویسنده را در برقراری ارتباط با مخاطبین توانا میسازد. عکس این وضعیت نیز صدق میکند. نوشته ای که غلطهای املائی متعددی در آن مشاهده میشود ممکن است خواننده را دچار مشکل کند و درک مقصود نویسنده را دشوار سازد.

به عقیده بعضی از نویسندگان، اگر نوشته کسی نادرست باشد و در نوشتن کلمات نقایصی دیده شود، ارزش نوشته و همچنین شخصیت فرد تنزل میکند. غلطها املائی آنچنان در روحیه و قضاوت افراد نسبت به نویسنده تأثیر میگذارد که گاه بر خلاف انصاف او را بیسواد در جامعه معرفی می نماید. [۱: ۲۰]

همچنین آموزگاران میدانند درس املاء به یادگیری دروس دیگر مانند علوم اجتماعی، علوم تجربی، علوم دینی و قرآن و حتی ریاضی کمک میکند. وقتی دانش آموزان حروف و کلمات متعددی را از معلم خود آموزش می بینند آن را بخاطر می سپارند و در مواقع ضروری برای دروس دیگر از این اطلاعات استفاده میکند. خط فارسی نه تنها در درس املاء نقش دارد، بلکه بر روی یادگیری دروس دیگر و در نهایت موفقیت تحصیلی دانش آموزان نقش بسزایی دارد. [همان: ۲۱]

بنابراین میتوان گفت تحقیق و پژوهش در این خصوص امر ضروری بنظر میرسد تا بتوان بهترین روش تدریس را برای آموزش نو آموزان انتخاب کرد.

۱-۴- فرضیه پژوهش

نظام خطی زبان فارسی بر املاء نویسی دانش آموزان تأثیر میگذارد.

۱-۵- روش انجام پژوهش

با توجه به موضوع تحقیق روش نیمه تجربی برای تحقیق حاضر برگزیده شده است، محقق در تحقیقات نیمه تجربی که در آنها امکان کنترل یا دستکاری کامل متغیر یا متغیرها وجود ندارد می کوشد با شناسایی هر چه بیشتر این متغیرها و گسترش آگاهی لازم در این زمینه روش خود را با تمام محدودیت های که در پیشرو دارد به روش تحقیق تجربی حقیقی نزدیک کند. (در فصل سوم به طور کامل توضیح داده شده است.)

۱-۵-۱- جامعه آماری و محدوده پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر در برگیرنده ۴۰۰ نفر از دانش آموزان دختر دوره ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه یک کرج میباشد.

۱-۵-۲- نمونه آماری و روش گزینش آن

از میان ۳۲ مدرسه ابتدایی دخترانه آموزش و پرورش ناحیه یک کرج، ۴ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد. بطور کلی آمار دانش آموزان این ۴ دبستان به ۵۰۰ نفر میرسید. تحقیق مورد نظر در مورد دانش آموزان است، که دارای هوش عادی و از نظر جسمانی سالم میباشند، لذا از بین این دانش آموزان کسانی که دارای اختلال یادگیری، مشکلات فیزیولوژیکی و یا بدایلی در روز آزمون غایب بودند، از آمار کلی کنار گذاشته شدند. بنابراین، بطور متوسط دانش آموزان آزموده شده حدود ۴۰۰ نفر بودند که از هر پایه ۸۰ نفر انتخاب شدند. (توضیحات کامل در فصل سوم ذکر شده است.)

۱-۵-۳- روش جمع آوری اطلاعات

اطلاعات بدست آمده در این پژوهش از روشهای زیر بدست آمده است:

الف) برای جدا کردن دانش آموزان عادی از دانش آموزانی که دچار اختلالات یادگیری هستند. از کل دانش آموزان هر پایه با توجه به مطالبی که در کتاب فارسی همان پایه آموزش دیده بودند، املاء گرفته شد.

ب) برای تشخیص مشکلات خط فارسی، متن املاء یکسان که شامل ۵۴ لغت بود از کلیه دانش آموزان منتخب گرفته شد.